

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. június 8.
(OR. en)

10249/23

ENFOPOL 269
ENFOCUSTOM 66
COSI 106
CULT 71
JAI 789

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Dátum:	2023. június 8.
Címzett:	a delegációk
Előző dok. sz.:	9387/23
Tárgy:	A Tanács következtetései a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelemről – A Tanács következtetései (2023. június 8.)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelemről szóló tanácsi következtetéseket, amelyeket a Tanács (Bel- és Igazságügy) a 2023. június 8-i, 3955. ülésén jóváhagyott.

A TANÁCS KÖVETKEZTETÉSEI
a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelemről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

EMLÉKEZTETVE a 2020 és 2025 közötti időszakra szóló, a biztonsági unióra vonatkozó uniós stratégiára¹, valamint a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló, a 2021 és 2025 közötti időszakra szóló uniós stratégiára²,

EMLÉKEZTETVE „A kulturális örökség uniós megközelítése konfliktusokban és válságokban” című, 2021-ben elfogadott tanácsi következtetésekre³,

TEKINTETTEL az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának 2253., 2199., 2462. és 2347. sz. határozatára, amelyekben a Biztonsági Tanács mély aggodalommal jegyzi meg, hogy terrorista szervezeteknek bevétele származik a kulturális javak tiltott kereskedelméből, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének a kulturális javak származási országnak való visszaszolgáltatásáról szóló, 2018. évi határozatára,

TEKINTETTEL a fegyveres konfliktusokban és háborúkban zsákmányolt műkincsekkel és kulturális javakkal kapcsolatos, határon átnyúló visszaszolgáltatási kérelmekről szóló, 2019. január 17-i európai parlamenti állásfoglalásra,

ÜDVÖZÖLVE az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának címzett, a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni uniós cselekvési tervről szóló bizottsági közleményt⁴, amely fontos lépést jelent az e jelenség elleni küzdelemben, és amelyet a tagállamok további munka alapjául kívánnak használni,

¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A biztonsági unióra vonatkozó uniós stratégia, COM/2020/605 final.

² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021–2025), COM/2021/170 final.

³ 9837/21.

⁴ 16107/22.

MEGÁLLAPÍTVA, hogy a kulturális javak tiltott kereskedelme jövedelmező üzletágnak számít a szervezett bűnözés világában, és pusztító, valamint visszafordíthatatlan hatást gyakorol a kulturális örökségre az EU-n belül és kívül egyaránt, ezért uniós szintű, testre szabott választ igényel,

HANGSÚLYOZVA, hogy az uniós választ a bizottsági cselekvési tervben javasoltakkal összhangban a következők köré kell szervezni: a bűncselekményeknek a piaci szereplők és a kulturális örökséget ápoló intézmények általi hatékonyabb megelőzése és felderítése, megerősített bűnüldözési és igazságszolgáltatási képességek, jobb nemzetközi együttműködés, valamint a más kulcsfontosságú érdekelt felek általi támogatás fokozása,

A bűncselekmények piaci szereplők és a kulturális örökséget ápoló intézmények általi megelőzése és felderítése

FIGYELEMBE VÉVE, hogy a kulturális javak piacának szereplői, a gyűjtők és a kulturális örökséget ápoló intézmények megfelelő helyzetben vannak ahhoz, hogy segítsenek megelőzni és felderíteni a kulturális javakkal kapcsolatos bűncselekményeket, és ezért fontos, hogy tisztában legyenek azokkal az alkalmazandó jogszabályokkal és egyéb nem jogszabályi eszközökkel, amelyek célja az ilyen bűncselekmények megelőzése és felderítése,

SZEM ELŐTT TARTVA, hogy mivel a kulturális javak tiltott kereskedelme jellemzően határokon átnyúló bűncselekmény, az uniós kereskedelmi jogszabályok fontos szerepet játszanak az ilyen esetek megelőzésében és felderítésében,

MEGJEGYZVE UGYANAKKOR, hogy a kulturális javak kereskedelmének vizsgálata és ellenőrzése jelentős eltéréseket mutathat az egységes piacon belül, ahol javítani kell a nyomomkövethetőséget,

HANGSÚLYOZVA, hogy a köz- és magángyűjtemények tulajdonosainak, illetve kezelőinek önkéntes intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy jobban megvédjék magukat a vagyon elleni bűncselekményektől azáltal, hogy gyűjteményeiket alaposan katalogizálják például olyan meglévő eszközök révén, mint a Múzeumok Nemzetközi Tanácsának (ICOM) Object-ID szabványa, továbbá hogy hatékonyabbá teszik a vagyon elleni bűncselekmények bejelentését annak érdekében, hogy az ellopott kulturális javak gyorsan és részletes leírással megjelenjenek a lopott műalkotások nemzeti adatbázisaiban és az Interpol lopott műtárgyakra vonatkozó adatbázisában,

EMLÉKEZTETVE arra, hogy a tiltott kereskedelemmel kapcsolatos egyedi esetek mögött álló bűnözői hálózatokra és illegális pénzmozgásokra vonatkozó nyomozások kulcsfontosságúak, továbbá arra, hogy a bűnözők akár jogszerűen szerzett kulturális javakkal is visszaélhetnek olyan bűncselekmények céljából, mint a pénzmosás vagy a terrorizmus finanszírozása,

A bűnüldöző és az igazságszolgáltatási szervek képességeinek megerősítése

RÁMUTATVA, hogy a jelenlegi hírszerzési kép nem tükrözi megfelelően a kulturális javak tiltott kereskedelmének elterjedtségét és mértékét,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy a hatóságoknak megfelelően ismerniük kell a bűnözők által használt elkövetési módokat, meg kell osztaniuk egymással az információkat, tisztában kell lenniük a hatóságokon belüli és a hatóságok közötti együttműködésre vonatkozó követelményekkel, valamint speciális eszközökkel kell rendelkezniük, beleértve az olyan modern technológiákat, mint a kulturális javak jogellenes mozgásainak nyilvántartására és felderítésére szolgáló szoftverek vagy a kiemelt jelentőségű helyszínek védelmét szolgáló megfigyelési hardver eszközök,

EMLÉKEZTETVE arra, hogy a bűncselekmények e területével foglalkozó szakosodott nemzeti hatóságoknak hatékonyabb cserét és együttműködést kell folytatniuk,

MEGJEGYZVE, hogy a kulturális javak tiltott kereskedelmével foglalkozók hasznot húznak abból, hogy az Unión belül nem egységes az e területen elkövetett bűncselekmények bűncselekménnyé nyilvánítása,

A nemzetközi együttműködés erősítése és az érdekelt felek általi támogatás maximalizálása

TEKINTETTEL a kulturális örökség társadalmi értékére és a bűncselekmények okozta károkkal szembeni sebezhetőségére a konfliktus és válság sújtotta régiókban,

HANGSÚLYOZVA a konfliktusövezetekben lévő kulturális örökség megvédésének fontosságát, különös tekintettel az Ukrajnában kialakult sajátos helyzetre, amelyben Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának összefüggésében további intézkedésekre van szükség az ukrán kulturális örökség védelme érdekében,

TEKINTETTEL arra, hogy a nagyközönség csak korlátozott mértékben van tudatában annak, hogy a kulturális javak tiltott kereskedelme milyen károkat okozhat,

**ÜDVÖZLI A BIZOTTSÁG CSELEKVÉSI TERVÉT, ÉS FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT,
HOGY HOZZA MEG A KÖVETKEZŐ INTÉZKEDÉSEKET:**

1. az UNESCO-val szorosan együttműködve kezdeményezzen párbeszédet a műtárgypiaccal a kulturális javaknak az egységes piacon belüli védelmével és kereskedelmével kapcsolatos kérdésekről, ideértve egy magas szintű rendezvény 2023-ban való megszervezését is;
2. az elvégzett megvalósíthatósági tanulmány megállapításaira alapozva fejlesszen ki és vezessen be egy, a kulturális javak Unióba történő behozatalához kapcsolódó elektronikus rendszert (a továbbiakban: ICG-rendszer), és bővítse ki azt annak érdekében, hogy alkalmas legyen a kulturális javak kivitelének kezelésére is;
3. továbbra is finanszírozza a kulturális javak nyomomonkövethetőségének és felderítésének javítását célzó megoldások kidolgozását, adjon ki iránymutatást a tagállamok számára olyan (az online értékesítésre is kiterjedő) értékesítési nyilvántartások létrehozásáról, amelyek részletes információkat tartalmaznak az eladókról és a vevőkről, valamint az értékesítésre szánt kulturális javakról, és terjesszen elő javaslatot arra vonatkozóan, hogy mindazok számára, akik kulturális javakkal üzleti tevékenységet folytatnak a tagállamokon belül, kötelező legyen nyilvántartást vezetni a kulturális javakkal folytatott ügyletekről. Ennek konkrét módozatait a jövőbeli megvalósíthatósági tanulmányban kell feltérképezni.
4. tárja fel, hogy milyen intézkedéseket lehet hozni az elloptott kulturális javak tagállami adatbázisainak uniós szintű harmonizálására és összekapcsolására, ideértve az Interpol elloptott műalkotásokra vonatkozó adatbázisával és más releváns adatbázisokkal való összekapcsolást is;
5. működjön együtt az ICOM-mal a múzeumok ICOM által kidolgozott etikai kódexének népszerűsítése, valamint több tagállam múzeumaiban és kulturális örökséget ápoló intézményeiben a kapacitások javítása és a személyzet arra vonatkozó képzése céljából, hogy a gyűjteményeket jobban nyilván tudják tartani és védeni;
6. az Europol támogatásával határozzon meg egységesebb adatgyűjtési kategóriákat és segítse elő ezek alkalmazását, ami a jövőben az egész EU-ra kiterjedő, az EUROSTAT-on keresztül megvalósuló adatgyűjtéshez vezethet;

7. vegye fel a kulturális javak tiltott kereskedelmét a Frontex határokon átnyúló bűncselekmények felderítésével foglalkozó készenléti alakulatának tisztviselői számára szervezett bevezető tanfolyamba;
8. értékelje a meglévő digitális nyomozási eszközöket (ideértve a Bizottság által finanszírozott eszközöket is), és mozgassa elő a tagállamok ezekhez való hozzáférését, valamint kérje fel az Európai Innovációs Klíringtestületet annak megvizsgálására, hogy az Europol innovációs laboratóriuma és az e területen indított egyéb kezdeményezések támogatást nyújthatnak-e ehhez;
9. tekintse át a kulturális javak illegális kereskedelmét bűncselekménnyé nyilvánító és a Nicosiai Egyezményt végrehajtó tagállami jogszabályokat;
10. növelje az ukrán kulturális javak megsemmisítéssel, lopással és jogellenes kivittel szembeni védelméhez nyújtott támogatást a gyűjtemények nyilvántartásba vételének és szükség esetén evakuálásának és fizikai védelmének támogatása révén;
11. erősítse a harmadik országok kulturális javakat érintő pénzmosással kapcsolatos, határokon átnyúló együttműködésre és nyomozásra irányuló képességeit, különösen az EU pénzmosás elleni globális eszköze alkalmazási körének Ázsiára és Latin-Amerikára való kiterjesztésével;
12. nyújtson pénzügyi támogatást az ICOM számára az ICOM megfigyelőközpontjának fejlesztéséhez, amely központosítja és terjeszti azokat az információkat és forrásokat, melyek elősegítik a nemzetközi nagyközönség szemléletformálását és a szakpolitikai orientációt a kulturális javak védelme érdekében;
13. támogassa az UNESCO-t egy újságíróknak szóló, arra vonatkozó kézikönyv kidolgozásában, hogy miként számoljanak be a kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekről;
14. támogassa a fiatalok szerepvállalására irányuló kezdeményezéseket a Kreatív Európa programon, az Európai Szolidaritási Testületen és az Erasmus+ programon keresztül;

FELSZÓLÍTTJA A TAGÁLLAMOKAT ARRA, HOGY:

15. végezzenek szemléletformáló tevékenységet annak biztosítása érdekében, hogy a köz- és a magángyűjtemények vezessenek nyilvántartást a tulajdonukban lévő kulturális javakról, rögzítsék azokat a megfelelő adatbázisokban, és jelentsék a vagyonnal kapcsolatos bűncselekményeket a bűnüldöző hatóságoknak a nemzetközileg elfogadott szabványok és eszközök (például az Object ID szabvány, a könyvtárakra és archívumokra vonatkozó szabványok, illetve az Interpol ellopott műalkotásokra vonatkozó adatbázisa) segítségével;
16. fontolják meg az ellopott kulturális javakra vonatkozó célzott nemzeti adatbázisok létrehozását – amennyiben még nem léteznek – és kezelését, illetve fejlesszék a meglévő adatbázisokat, mérlegelve az Interpol ellopott műalkotásokra vonatkozó adatbázisával való lehetséges összekapcsolásukat is;
17. tegyenek bejelentést az Interpolnál az ellopott kulturális javakról az Interpol ellopott műalkotásokra vonatkozó adatbázisán keresztül, valamint osszák meg a kulturális javak tiltott kereskedelmét érintő ügyekre vonatkozó információkat az Europollal, az Interpollal és más illetékes hatóságokkal a hírszerzési kép javítása érdekében;
18. erősítsék meg az illetékes hatóságok és a vámhatóságok közötti – többek között a Vámigazgatások Világszervezetén keresztül történő –, valamint a Bizottsággal⁵ a váminformációs rendszeren keresztül történő hatékony együttműködést és információmegosztást a kulturális javakkal kapcsolatos csalások és más bűncselekmények elleni küzdelem érdekében;
19. a pénzmosás elleni jogszabályok szerinti nemzeti kockázatértékelésük részeként azonosítsák, értékeljék és értsék meg a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával összefüggésben a kulturális javak tiltott kereskedelmével kapcsolatos kockázatokat, és fogadjanak el megfelelő intézkedéseket e kockázatok csökkentésére;
20. végezzenek szemléletformáló tevékenységet a magánszektorban, és adjanak annak számára iránymutatást arra vonatkozóan, hogy az illetékes hatóságokkal együttműködve hogyan teljesíthetők a legjobban a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzésére vonatkozó kötelezettségek;

⁵ Lásd: a Tanács 515/97/EK rendelete (1997. március 13.) a tagállamok közigazgatási hatóságai közötti kölcsönös segítségnyújtásról, valamint a vám- és mezőgazdasági jogszabályok helyes alkalmazásának biztosítása érdekében e hatóságok és a Bizottság együttműködéséről (HL L 82., 1997.3.22., 1. o.).

21. javítsák a műtárgyak és régiségek piacán működő kötelezett szolgáltatók, a pénzügyi ágazat, a pénzügyi információs egységek és a szakosodott büntető hatóságok – így például adott esetben a vámhatóságok és a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem területén illetékes hatóságok – közötti együttműködést a kulturális javakhoz kapcsolódó jogellenes tevékenységek kockázataival és típusaival kapcsolatos ismeretek megosztása és képzések révén, egyidejűleg figyelembe véve a köz- és magánszervezetek közötti együttműködési lehetőségeket, valamint mérlegelve egy külön riasztási rendszer vagy kockázati profilok létrehozását, amennyiben kulturális javak képezik a pénzügyi tranzakciók, zálogkölcsonok, hitelek vagy kötvények tárgyát;
22. szorgalmazza a kellő gondosságra vonatkozó kötelezettség betartását és az ügyletek átláthatóságát az UNESCO kulturális javakkal foglalkozó kereskedőkre vonatkozó nemzetközi etikai kódexével és a múzeumok ICOM által kidolgozott etikai kódexével összhangban;
23. maximalizálja az EMPACT-ban rejlő lehetőségeket a kulturális javak tiltott kereskedelmét érintő ügyekben, többek között az érintett büntetői hálózatokkal és jogellenes pénzmozgásokkal kapcsolatos nyomozások tekintetében;
24. teljes mértékben használják ki az Europol és az Eurojust által a határokon átnyúló büntető és igazságügyi együttműködés terén nyújtott támogatást és szakértelmet;
25. amennyiben szükségesnek ítélik, gondoskodjanak megfelelő kapacitásépítésről a nemzeti büntető és igazságügyi hatóságok számára, például speciális büntető egységek és szakosodott ügyészi csoportok létrehozásával és képzésével, valamint a rutinellenőrzésekben részt vevő rendőrök, vámtisztviselők és határőrök alapvető képzésének biztosításával;
26. mérlegelje egyetértési megállapodások megkötését az illetékes büntető hatóságok és a kulturális örökséget ápoló illetékes intézmények között a lefoglalt vagy elkobzott kulturális javak megfelelő kezelésének és tárolásának biztosítása érdekében;

27. vegyék fontolóra az Európa Tanácsnak a kulturális javak sérelméről szóló egyezménye (Nicosiai Egyezmény) aláírását, megerősítését és végrehajtását, vagy amennyiben ezt célszerűbbnek ítélik, az egyezmény elveinek végrehajtását;
28. vegyék fontolóra a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló, 1970. évi UNESCO-egyezmény, valamint a lopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javak nemzetközi visszaadásáról szóló, 1995. évi UNIDROIT egyezmény aláírását és megerősítését;
29. vizsgáljanak meg arra vonatkozó intézkedéseket, hogy miként juttathatók vissza az ellopott műtárgyak a jogos tulajdonosaikhoz, a büntetőjogi felelősség elévülési idejétől függetlenül;

ARRA ÖSZTÖNZI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY A BIZOTTSÁGGAL EGYÜTTMŰKÖDVE:

30. támogassák az EU CULTNET hálózat megerősítését és munkájának folyamatosságát annak érdekében, hogy teljes mértékben kiaknázhatók legyenek a benne rejlő lehetőségek, ennek keretében többek között rendelkezzenek ki az Europolhoz megfelelő személyzetet egy, az Europolnál létrehozandó EU CULTNET kapcsolattartó pont kialakítása érdekében, amelynek feladata a közös tevékenységek koordinálása, a nemzetközi szereplőkkel való kapcsolattartás, valamint a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem területén folytatott operatív és stratégiai munkához való hozzájárulás lesz, illetve dolgozzanak ki olyan közös intézkedéseket, mint például annak elősegítése, hogy a bűnüldöző hatóságok gyorsabban igénybe tudják venni a régészek vagy a kulturális örökséggel foglalkozó szakemberek szakértelmét; tervbe kell venni az említett kapcsolattartó pont hosszú távú finanszírozását;
31. folytassák az „A kulturális örökség uniós megközelítése konfliktusokban és válságokban” című tanácsi következtetések⁶ végrehajtását, és továbbra is kövessék nyomon az ezen a téren elért előrehaladást;
32. hajtsák végre az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről szóló tanácsi állásfoglalást azáltal, hogy műhelytalálkozók és az egymástól való tanulást elősegítő tevékenységek szervezése révén támogatják az információknak a kulturális örökséggel foglalkozó szakemberek és a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem területén illetékes hatóságok közötti cseréjét;

⁶ 9837/21.

33. hozzák létre a kulturális örökséggel foglalkozó szakemberek és régészek olyan hálózatát, amely szakértői segítséget tud nyújtani a nyomozások során, és amelynek tevékenységét az Europolnál létrehozandó EU CULTNET kapcsolattartó pont koordinálja; valamint amelyet adott esetben integrálnak az EMPACT keretébe. A Bizottságot felkérjük e hálózat megfelelő támogatására;
34. az Europol innovációs laboratóriumával együttműködésben, az innovációs laboratórium Európai Innovációs Klíringtestületének kedvező véleményét követően mérlegeljük egy külön keresőmotor létrehozását a kulturális javak tiltott kereskedelmének felderítésére, illetve mérlegeljük a már meglévő informatikai kapacitások/adatbázisok kombinálásának lehetőségeit, a forgalomba kerülő kulturális javak elemzésére szolgáló átfogó informatikai eszköz megvalósítása érdekében;
35. az e területen folyamatban lévő munkát kellően figyelembe véve mérlegeljük a nem helyettesíthető tokenek (NFT-k) szerepét a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelemben, különös tekintettel a digitális műalkotásokat érintő ügyletekre;
36. kövessék nyomon és öt évvel ezen tanácsi következtetések elfogadását követően tekintsék át az e következtetésekben foglalt intézkedések végrehajtását.
